

O TRAGEDIE UMANĂ ÎN JUDEȚUL PUTNA: CUTREMURUL DIN 10 NOIEMBRIE 1940

Ramona Miron

Privit de pe culmea Carpaților, pământul județului Putna se prezintă panoramic în formă de amfiteatru, vederea răzbătând spre Răsărit, până departe în zare, iar de pe șesul Dunării spre Apus, se oprește pe Măgura Odobești, căreia se alătură spre Nord dealurile Panciului, iar spre Sud dealurile Râmnicului. De o parte și de alta a Măgurei Odobeștilor se deschid Văile Milcovului și ale Putnei, cele două „porți” care duc spre Vrancea. Pătrunzând pe una din aceste porți, avem surprinderea de a da brusc peste un ținut care poartă caracterele tipice ale unei depresiuni: **Vrancea**, topic care în limba slavă înseamnă „groapă”. Acest uluc al Vrancei este închis spre Apus de zidul Munților Vrancei, formă cu care se termină în această parte relieful județului Putna¹.

În Munții Vrancei există un punct seismic dintre cele mai caracteristice și interesante. Aici se află un focar de cutremure adânci și puternice, care în cuprinsul ariei de intensitate maximă, au în unele puncte răzlețe o putere mai mare. De-a lungul timpului, în Munții Vrancei s-au produs numeroase cutremure, care au prezentat caracteristici comune, precum largă arie de acoperire cu intensitatea maximă sau neregularități în distribuția intensităților.

Cutremurul din 10 noiembrie 1940, cu originea în Munții Vrancei, a fost simțit până dincolo de Moscova și Leningrad, până în Caucazia, Asia Mică și în Sud - Vestul Bulgariei. Pe teritoriul României, acest seism a măsurat grade de intensitate diferite pe scara

¹ *Monografia Județului Putna*, Tipografia și Legătoria de Cărți „Cartea Putnei” - Alex. P. Alexandrescu, Focșani, 1943, p. 7.
<http://www.muzeulputnei.ro>

Richter: la Petrești și Panciu au fost înregistrate 10 grade, la București 9, la Brașov 8, ocazie cu care au putut fi vizualizate numeroase fenomene, precum scântei, globuri sau fâșii luminoase. În 87 % din cazuri, manifestările luminoase s-au produs în direcții total opuse de epicentrul cutremurului ².

Ziarul „*Timpul*”, din 13 noiembrie 1940, menționa: „*cutremurul catastrof de Duminică noapte este cel mai puternic din câte s-au pomenit de mai bine de un veac, în țara noastră. În noaptea de 9 spre 10 Noembrie, la orele 3,39'36'', s-a înregistrat la Observatorul Astronomic din București, un cutremur care a fost simțit de gradul 9. Foarte probabil epicentrul este în Munții Vrancei. După alte observațiuni, oscilațiile au durat 45 de secunde, iar înregistrările peste o oră*” ³.

În ședința Consiliului de Miniștri, din 16 noiembrie 1940, ministrul de Interne, Constantin Petrovicescu, a prezentat o situație preliminară a dezastrului provocat de seism: „*Cutremurul a avut un caracter mai grav în patru centre: București, Valea Prahovei, Galați și Focșani. A doua zonă, cu efecte mai puțin grave, a fost constituită din: Turnu - Măgurele, Câmpulung, Târgoviște, Mizil, Râmnicu - Sărat, Tecuci, Bârlad, Iași, Brăila. Cutremurul s-a manifestat cu mai mică intensitate în: Roman, Piatra Neamț, Bacău, Brașov, Pitești, Craiova, Giurgiu, Jud. Ilfov, Tulcea și Constanța. Restul țării nu a suferit aproape deloc. Până în seara zilei de 10 Noembrie s-au înregistrat: 267 morți și 476 răniți*” ⁴.

Pe întreg cuprinsul județului Putna, cutremurul din 10 noiembrie 1940 și-a lăsat amprenta, până în cel mai îndepărtat cătun.

„*Din orașul Panciu n-a mai rămas decât o gramadă de moloz. Orașel în regiunea cea mai periculoasă, cutremurul a atins proporții catastrofale. Din tot orașul n-au mai rămas decât câteva case. Numărul morților și răniților este foarte mare*” ⁵.

² *Ibidem*, p. 11 - 12.

³ „*Timpul*”, An IV, Nr. 1271. Miercuri, 13 Noiembrie 1940, p. 1.

⁴ *Ibidem*, Joi, 19 Noiembrie 1940, p. 1.

⁵ *Ibidem*, Miercuri, 13 Noiembrie 1940, p. 1.

La un an după nenorocire, primarul din Panciu, Ad. Căpățână, doctor în drept și farmacist, a realizat un istoric al orașului, în cuprinsul căruia a fost prezentat și momentul 10 noiembrie 1940: „(...) în dimineața zilei de 10 Noembrie 1940, la ora 3,40 minute, câteva zguduiri puternice orizontale și una verticală, ce ne-au dat părerea că am căzut cu case cu tot într'o groapă de 10 - 12 m. adâncime, zguduiri ce s'au terminat toate în mai puțin de un minut (45 secunde) au prăbușit tot orașul la pământ ⁶. Câteva minute în urmă, care cum am putut, am eșit în stradă. Întuneric beznă, nici strigăte, nici jale. O groază mută în plină beznă, mai lugrubă decât țipetele și jălirea, paralizase pe toți. Felinare stinghere și lămpi electrice de buzunar apar printre ruine, se învârtesc nesigure în dreapta și în stânga. Luminile se înmulțesc și se agită. Gemete și strigăte de ajutor pornesc din toate părțile. urmate de strigăte și plânsete ca răspuns. Începe goana după rude, prieteni. Nu se aud decât întrebări scurte și speriate. Zvonurile trec din gură în gură. Se întinde vestea că avocatul Pintilie, cu soția și troncan de fată voinică, sunt striviți laolaltă; că D-na Doctor Nacu, buna noastră medică, zace cu mâna frântă lângă minunatul ei băiețaș, strivit de-un perete, și lângă Doctorul Marcel Nacu, soțul, atât de împietrit de durere încât nu-și simte propriile sale răni; că moașa Diaconu, cu copilul alături, sunt sufocați în pat de tavanul ⁷ căzut asupra lor; că avocatul Mihalea, a fost și el zdrobit; și alții ... și alții ... la fel. Doctorul Bordeianu, eminentul chirurg, aleargă în toate părțile cu felinarul în mână să înfiripeze un post de prim ajutor, dar unde? ... spitalul și el este prăbușit, la fel cu celelalte clădiri. În tot orașul nu se poate face un ceai, o cafea, o fiertură, căci și cele cinci case ce au mai rămas în picioare nu au virtutea să mențină măcar o sobă, o plită, o hoarnă neprăbușită la pământ. Odată cu zorile zilei, ne dăm seamă de măsura dezastrului. Pereți și etaje prăbușite, trotuarele și străzile

⁶ Ad. Căpățână, *Istoricul Orașului Panciu și a Schiturilor „Brazi” și „Sf. Ion” prăbușite de cutremurul din 10 Noembrie 1940*, Tiparul „Cartea Românească”, București, 1941, p. 27.

⁷ *Ibidem*, p. 28.

barate de mormane imense de dărămături. Ca să faci 50 de pași, trebuie să escaladezi 2 - 3 movile de cărămizi. Toate acoperișurile sunt aruncate la vecinii dela nord, așa cum și zidurile s'au prăbușit spre nord⁸. Mulți, surprinși în costume sumare, unii numai în cămăși de noapte, cerșesc o haină, să facă față răcelei de Noembrie. Alții, cu trupul frânt de lovituri și răni, sunt bucuroși să se poată întinde pe o pătură, sau măcar pe o foală aruncată între ruine. Sunt morți destui, dar nici un dăngănit de clopot de nicăeri nu ne aduce aminte de Dumnezeu. Rotim ochii: biserica Cuvioasa Paraschiva, la pământ cu clopote cu tot; din cele două biserici alăturate dela Schitul Sf. Ion nici urmă; mai în deal, biserica din Neicu morman de dărămături; mai la vale, Schitul Brazi la fel; și tot la fel bisericile din Crucea de Sus și Crucea de Jos. Doamne! prăpădul tău, pedeapsa ta, este mai mare decât putem noi crede! Sosesc dela Focșani camioane cu armată germană să desfunde circulația măcar pe strada principală. Consternați și ei, declară că nici artileria germană dacă ar fi bătut zi la zi un an întreg, nu ar fi putut nimici atât, cât a nimicit Dumnezeu în 45 de secunde. Spre seară, cercetările se încheie cu 42 de morți și 76 de răniți, trimiși la Mărășești și Focșani, pe unde au mai murit din ei. Orașul este mult mai încercat și decât focul dela 1869 și decât prin războiul dela 1916 - 1918, iar „marele” cutremur dela 1894 a fost o jucărie pe lângă aceasta, și noi Pâncenii, mai băjenari ca la 1917 când rătăceam prin Moldova. Orașenii s'au risipit. Unii morți, alții plecați pe la rude prin alte orașe, alții pe la viile lor, în căsuțele chelarilor și chiar în bordeie, iar restul îngrămădiți în casele de lemn din periferie și satele învecinate. Am trecut cu toții o iarnă tristă; sufletele noastre, încărcate de durerile, lipsurile și grijile noastre, se loveau și de durerile grele ale Patriei”⁹.

Nici la Focșani, situația nu se prezenta mai bine. La trei zile după catastrofă, aici, erau, deja, raportați 30 de morți și 60 de răniți, consecințele fiind dezastruoase: „Populația trezită din somn de sguduiturile cutremurului, de sgomotul infernal al caselor, care se prăbușeau și de țipetele victimelor prinse sub dărămături, alerga

⁸ Ibidem, p. 29.

⁹ Ibidem, p. 30.

înnebunită pe străzi. Nici o clădire nu a fost cruțată. Imediat autoritățile au luat măsurile necesare. D.prefect Tiopu, d. D. Faur, primarul orașului, d-nii d-ri Atanasiu Murgu, Avram și Odeanu și echipe legionare au organizat serviciul de salvare și îngrijire a victimelor. De sub dărâmături au fost scoși 30 de morți și 60 de răniți. Cinematograful „Aro”, magazinele „Dinu” și „Grunfeld” au fost rase din temelie. Uzina electrică nemaifuncționând, orașul a rămas pe întuneric. Primăria, Prefectura, liceul de băieți, legiunea de jandarmi, Tribunalul și biserica Sf. Mina au suferit mari stricăciuni, prăbușindu-se tavane și ziduri. Pagubele la Focșani sunt incalculabile”¹⁰.

Presa vremii a dedicat pagini întregi seismului din 10 noiembrie 1940. În cotidianul „*Timpul*” au fost relatate mărturiile cutremurătoare ale unui sinistat focșănean: „De la primele sguduituri, populația a izbucnit pe străzi în costume sumare. Mulți, însă, au fost surprinși în locuințe, când cutremurul a avut maximum de intensitate. Din această cauză numărul victimelor este foarte mare. Tot orașul prezintă aspectul unor mine. Teatrul Pastia, Cinematograful Aro, zeci de clădiri mari s-au prăbușit într-un sgomot asurzitor, prinzând sub dărâmături pe cei ce nu isbutise să iasă afară. Strada principală a orașului este complet devastată. În general toate clădirile care au rămas pe temelii nu mai pot rezista unei noi sguduirii. În vederea ajutoarelor, azi după amiază a sosit în localitate d. prefect de Bacău, împreună cu 6 automobile cu medici și medicamente. De asemenea au fost aduse 1.500 kg de făină pentru a fi împărțită sinistraților. Tot de la Bacău au plecat ajutoare la Panciu și Mărășești unde cutremurul a fost de o extremă violență, distrugând în întregime Panciul și numeroase clădiri din Mărășești. De asemeni echipele legionare din Bacău au dat un prețios concurs autorităților din Focșani, Mărășești și Panciu. La Bacău se organizează adăposturi pentru ajutorarea celor sinistrați”¹¹.

¹⁰ „*Timpul*”, An IV, Nr. 1271, Miercuri, 13 Noiembrie 1940, p. 4.

¹¹ *Ibidem*.

În paginile jurnalului „Evenimentul”, se specifica faptul că Focșanii, „în special centrul își dă impresia unui oraș total în ruine și părăsit. Periferiile au fost mai ușor atinse, aci rămânând intacte intacte cele mai multe clădiri. Clădirile pe străzi întregi în centrul orașului au fost dărâmate. 70 % din locuințe au devenit inutilizabile. Aproape toate clădirile publice sunt improprii pentru o mai departe funcționare. Pagubele sunt incalculabile. Cutremurul a fost simțit mult mai puternic în Panciu. Acest oraș este complectamente distrus. În ceiace privește celelalte localități din apropiere situația este următoarea: Odobeștii au avut mai puțin de suferit și Adjudul la fel. La Mărășești aproape că nu sunt stricăciuni. În localitate a sosit d. ministru Dragomir, care a avut o consfătuire la prefectură cu reprezentanții autorităților, dispunând măsurile necesare pentru ajutorarea sinistraților. În oraș ajutoarele au fost date în urma dispozițiilor date de d. prefect Petre Topu, de către trupă și unitățile legionare. Morții au fost scoși de sub dărâmături și adăpostiți în spitalul județean. Dela ministerul sănătății au sosit aci trei mașini cu toate cele necesare pentru ajutorul medical de dat sinistraților. S-a remarcat, în ceiace privește opera de salvare, ajutorul dat de misiunea germană care a pus la dispoziție ingineri și medici. Dela prefectura județului Bacău au sosit 50 legionari cu alimente și medicamente. În cursul zilei de astăzi s-au produs trei cutremure, astfel că populația se găsește într-o stare de permanentă alarmă”¹².

Orașul Panciu, așezat în mijlocul podgoriei cu același nume, a fost șters de pe fața pământului, în noaptea de 9 spre 10 noiembrie 1940. Tragedia era amplificată de numărul morților și al răniților, care creștea de la o zi la alta. Dezastrul din Panciu a fost creionat, foarte bine, într-un articol realizat de reporterul special al ziarului „Universul”, Elefterie Negel, care s-a deplasat la locul infernului:

„Urgia cerească, pilduiește pedepsirea omenirii pe tot parcursul drumului dela un capăt al plângerii, care este Bucureștii, până la celălalt, Focșanii. Din rărunchii acestui pământ dela poalele Vrancei, a purces urletul subteran prevestitor al pedepsei și, apoi, rostogolirea celor ce păreau veșnice în nedesmințita până acum trufie

¹² „Evenimentul”, An II, Nr. 551, Marți, 12 Noiembrie 1940, p. 3.

omenească. Sate șterse de pe fața pământului, ca și cum n-ar fi fost. Ființe înghețate și fără nici o rostire, stau cu mâinile încrucișate în fața ruinelor de sub cari, se aud gemete înăbușite. Ființe dragi, averi agonisite în ani de muncă, legături cu pământul care s-a înfuriat, aparțin amintirii unui domeniu atât de apropiat. S-a înșiruit omenirea pe margine de drum, în așteptarea atâtor ceasuri negre pe care nu le poate prevesti nimeni. În fața bisericelor îngropate în pământ, s-au frânt trupurile ca și cum din înaltul cerului a venit porunca ispășirii și a mărturisirii, în ceasul cel de apoi.(...) De prin curși, apar căruțile mortuare către cimitirele în care străjuiesc crucile neclintite, din acelaș pământ înfuriat pe cei vii. Șoselele au înălțimi de moloș, unde străduiesc sute de brațe, pentru a le înlătura. Cei mai puțin năpăstuiți, dau ajutoare celor greu încercați. Drumul devine din ce în ce mai greu de îndată ce am ieșit din Bariera Buzăului. Părăsim ruinele Focșanilor, ca să pătrundem acolo unde mintea omenească se șintuiește în fața groaznicului cataclism abătut asupra Panciului, vestita Podgorie. Împrejurimile continuă să fie sgduite la mici intervale de pământul care își caută așezarea. Echipe legionare cutreeră printre mulțimea înfrigurată, asigurând-o că, cu voia Cerului de Sus și cu asigurările tehnicienilor veniți la fața locului, repetarea cataclismului pare înlăturată. De cum pătrundem în Panciu, dezastrul este marcat de stația calei ferate, puternic avariata și evacuată. Înaintăm pe strada principală Regele Carol I, printre acoperișurile care s-au rostogolit în stradă, printre etajele căzute peste partere, printre mulțimea înnebunită de groază și durere. Prăpădul și-a desăvârșit la Panciu întreaga operă distructivă. Nici o casă n-a scăpat; doar statuia dorobanțului simbolizând eroismul acestor români în războiul de întregire a neamului, stă neclintită și adumbrită de un stejar al Unirii. Atâta a rămas în picioare. Totul este doborât. Nici o casă n-a rezistat cutremurului. Orașul este o enormă ruină. Este ceva groaznic și sinistru. De sub prăbușiri se aud gemete. Strigătele de ajutor ale acelor încorsetați în ziduri, au încetat după o noapte întreagă de groaznică chinuire. Legionarii și ostașii continuă opera de salvare. Prăbușirile au format goluri. Dintre ele se scot la

suprafață răniții, iar din adâncimi cadavrele. Numărul celor morți comunicați prefecturii de județ este de 62, iar al răniților a trecut de 300. Printre acoperișurile lășite pe străzi și în curți, câinii își caută stăpânii. Mulți dintre ei, au identificat, prin faptul că s-au lungit deasupra prăvălirilor, mormântul în care au fost îngropați de vii stăpânii. Pe strada Cuza - Vodă, un amestec de cadavre, răniți, leșinați de groază și înmărmuriți. Lacrămi și desnădejdie. Zidurile rămase în picioare, pârâie și totuși, cei scăpați cu viață le este atât de greu să se despartă de căminul sortit să fie al urmașilor. Grămezi de lucruri casnice, mobilă stropită cu pulberea cernută din ziduri, sunt încărcate în camioane militare și transportate în locuri străine. Spitalul este distrus. Clădirea cooperativei „Podgoria Panciu” este doar o urmă, pe care o marchează firma suspendată între două ruini de ziduri. Cea mai solidă clădire, în beton armat a podgoreanului de vază Ghiță Popescu, marchează o amintire: „aici a fost o casă frumoasă”. În curte, copii striviți, contuzionați, iar cei mai grav răniți într-o bucătărie, așteaptă să fie transportați în spitalele din Focșani și Mărășești, devenite neîncăpătoare. Gimnaziul este deasemeni distrus. În fața acestei ruini, ni se povestește cum copiii alunecând odată cu avalanșa acoperișurilor și a zidurilor, au scăpat ca prin minune cu viață. Mulți dintre ei au rămas în goluri și acoperiți de moloz. În bezna nopții s-au salvat singuri, agățându-se de grinzi și ieșind la suprafață buimăciți, plini de sânge și înghețați de spaimă. (...) Durata cutremurului li s-a părut o eternitate. Aceia, cari și-au găsit sfârșitul, se numără între locatarii etajelor și a acelor cari, căutând salvarea în curte sau în stradă au fost doborâți de zidurile și cărămizile prăbușite. Un alt procent este al acelor care au fost surprinși coborând pe scări sau buimăciți, umblând din cameră în cameră, fără să nimerească ieșirea în întunericul care a cuprins târgușorul. Un domn locotenent a avut inspirația să se ascundă sub pat. Tavanul s-a prăbușit alături, iar ofițerul a fost scos viu. Unei fete i s-a prins mâna sub o grindă de stejar. Echipa sosită în zori de zi pentru a o salva, a fost întâmpinată cu rugămintea victimei de a i se tăia mâna pentru a-i salva viața. Mulți îngropați în adâncimi, având spațiu îndestulător, au dat ajutoare celor care zăceau sub moloz.

Biserica „Cuvioasa Paraschiva” este un enorm morman de ruine printre cari își poartă durerea preotul paroh, econom stavrofor, Gheorghe Fărcoaru. Mâinile sale scormonesc alături de echipa ostașilor și a legionarilor printre dărâmături, scoțând la suprafață icoanele, Sf. Evanghelie și cărțile de rugăciuni. Cupola a sburat ca un fulg, cu clopotniță cu tot, pe după altarul prăbușit și îngropat. Turla avea 18 metri înălțime și s-a întins deacurmezișul, deasupra temeliei. Biserica avea o arhitectură deosebit de frumoasă, bizantină ca și pictura opera d-lor Culuri și Neagoe. La cimitir sunt înșiruite cadavrele așteptând slujba prohodului care întârzie, până ce echipa de sacrificiu legionară, va reuși să desgroape veșmintele. Sute de suflete își tânguiesc durerea în cimitirul, care primește în pământul frământat atâtea victime. Un legionar ne arată pergamentul îngropat la temelia bisericii la 11 August 1911 și semnat de P. S. Teodosie al Romanului. Supraviețuitorii povestesc cu durere și cu lacrimi, despre tragicul sfârșit al avocatului Pintilie, a soției sale și a unicului lor copil. Apoi despre celalt sfârșit tragic al soților învățători Cojan. Dela Mărășești, vin mereu știri confirmând trecerea între cele veșnice a altora care au mai supraviețuit după cataclism o zi.

Pericolul unui alt cutremur dacă este trecut, zidurile crăpate până în temelii, amenință din moment în moment cu prăbușirea. Nu s-a luat încă măsura evacuării. Ni se spune însă, că, aceasta este ultima noapte pe care o vor petrece cetățenii între sinistrele ruine. La fel vor fi evacuați și locuitorii orașului Focșani, a căror imobile prezintă iminente pericole de prăbușire. Către seară la Panciu, a sosit al doilea transport de pâine. La plecarea automobilului, sinistrații m-au rugat să rog pe d. Petre Țocu, prefectul jud. Putna, a cărui grije părintească n-a fost desmințită în momentele acestea de urgie cerească, să le trimeată cazane de campanii cu ceai fierbinte. S-a lăsat deasupra dezastrului și a ruinelor, o pâclă deasă și un frig asemănător gerului. Le-am satisfăcut rugămintea. Prefectul a intervenit de îndată la d. general Constantinescu, care a dispus plecarea cazanelor de campanii cu bucătari, zahăr și ceai. Prefectul jud. Putna mi-a subliniat că ajutorul a cuprins toată lumea, fără

deosebire de credință. S-a desăvârșit o adevărată operă samariteană. Iar un alt fapt demn de relevant este acela al ofițerilor germani, care în noaptea cutremurului au venit cu automobilele și, în timp ce uzina nu mai dădea lumină la Focșani, reflectoarele automobilelor au luminat până în zori, facilitând operațiile de salvare a celor cuprinși printre dărâmături. Nu s-a mai dat o explicație privind cauzele care au transformat orașul Panciu într-o enormă ruină: Ar fi faptul că toate casele au pivnițe adânci, unele străbătând distanțe enorme, trecând pe sub străzile orașului. Vidurile acestea au primit cu multă ușurință prăbușirile, mărink la 50 la sută dezastrul”¹³.

Același Elefterie Negel a continuat seria articolelor despre catastrofa naturală care a lovit partea de Est a țării în noaptea de 10 noiembrie 1940, publicând în paginile gazetei „Universul”, din 14 noiembrie 1940, noi informații despre situația dezastruoasă întâlnită în Focșani și Panciu: „Cel dintâi drum prin ruine, gemete și întuneric, l-am croit către prefectura județului, unde d. prefect Petre Gr. Tocu ne-a dat cele dintâi amănunte înainte de a pătrunde noi pe teren. Panciu a fost șters de pe fața pământului. În târgul acesta urgia n'a cunoscut nici o milă. S'au scos până acum de sub dărâmături 44 morți și 320 răniți. Orașelul este complet distrus. Pe locul unde au dăinuit până acum o zi gospodării înfloritoare, se întinde acum ruină. Ni se povestesc scene impresionante. Astfel, o femeie, desgropată fără viață de sub dărâmături, poartă încă la sân copilul adormit, dar în viață. Avocatul Pintilie și soția sa, care au eșit în momentul cutremurului, pe un balcon, împreună cu mica lor fetiță, au fost proiectați pe șosea și omorâți de cărămizile desprinse din ziduri. De sub dărâmăturile altor case a fost scos cadavrul unei femei, și după trei ore, copilul de țâță al aceleiaș femei a fost scos viu. D-na dr. Nacu a fost scoasă la suprafață cu coloana vertebrală distrusă și cu dubla fractură a mâinii. Învățătorul Cojan, tot din Panciu, s'a prăbușit cu soția dela etaj. Amândoi sunt morți. Primăria orașului, zace cu toată arhiva sub pământ. Legionarii din împrejurimi și ostașii unităților continuă opera de salvare a celor răniți și de desgropare a celor fără viață. Mulți dintre răniți au fost transportați

¹³ „Universul”, An 57, Nr. 315, Vineri, 15 Noiembrie 1940, p. 7.

în spitalele din Focșani și Mărășești în comă, iar spitalele au devenit neîncăpătoare la Focșani. Până la ora când telefonez sunt 22 morți, 50 răniți. Str. Unirii, str. Carol, sunt o imensă ruină. 70 % din locuințe sunt impracticabile. Instituțiile din Focșani, cu excepția liceului de fete, ușor, avariat, toate sunt interzise accesului publicului. În aceeaș situație, ameninșând cu dărâmarea, se află și palatul ad-tiv. D. prefect Petre Țocu a sosit la fața locului încă dela ora 4 dim. Ofițeri germani, în automobile deschise, au făcut recunoaștere. Munca de salvare a început îndată, orașul a rămas multe ore și fără apă, toate conductele fiind avariate. Trupele germane au colaborat alături de legionari la primele ajutoare și la desgruparea celor aflați sub dărâmături. În tot cursul nopți, elevii școalelor de jandarmi, constituiți în patrule, au asigurat ordinea. După cutremur, zidurile au început să cadă. Ostașii din cazărmi au fost evacuați la timp, grație cărui fapt sunt puține victime.

La Focșani, toate școalile sunt închise. Localul pompierilor este distrus complet, Internatul liceului de băieți e închis definitiv, fără posibilitatea de a se mai redeschide. Toți elevii interni au fost trimiși acasă, cu foi de drum. Cu concursul a 20 de tehnicieni germani, s'a început lucrul la uzina electrică, restabilindu-se câteva fire. S'a restabilit cu fire instalația principală și mai întâiu cu București. Lipsa medicamentelor și a pansamentelor s'a rezolvat de prefect, prin o rapidă aprovizionare dela un depozit farmaceutic, evacuat la Focșani. Li s'au trimis ambulanțe, medici, precum și 4.000 pâini. Mâine sosesc cinci vagoane cu făină și au mai venit 2 milioane lei pentru primele ajutoare. În județ sunt 10 biserici distruse precum și toate schiturile din munții Vrancea. La 8 km. de Focșani, pe șoseaua care trece prin comunele Mândrești, Răstoaca, Vulturul, Nămolosa, se observă crăpături dealungul șoselei, din care țâșnește apă fierbinte cu miros de sulf¹⁴.

Imediat după cutremur, la 11 noiembrie 1940, Horia Sima a transmis tuturor organizațiilor legionare din țară, care nu au avut de suferit de pe urma seismului, să formeze, imediat, „detașamente de

¹⁴ Ibidem, Nr. 314, Joi, 14 Noiembrie 1940, p. 5.

legionari pentru a fi trimiși în regiunile unde cutremurul a nimicit atâtea așezări omenești. Comanda tuturor șantierelor și taberelor care se vor forma în locurile nenorocirii a va avea camaradul Constantin Stoicănescu, care va lucra în strânsă legătură cu organizațiile tineretului legionar”¹⁵.

Un mesaj asemănător a fost adresat de șeful Mișcării Legionare către toate prefecturile din țară, pentru a se lua măsuri „*ca toți șefii de cuib împreună cu toți camarazii să iasă imediat pe teren pentru a da ajutoare necesare sinistraților de pe urma cutremurului*”¹⁶.

Încă din dimineața zilei de 10 noiembrie 1940, Prefectura Județului Putna a transmis Președinției Consiliului de Miniștri Telegrama nr. 151, cu informații preliminare despre situația din județ: „*Luat toate măsurile necesare ajutorării sinistraților. Mișcarea Legionară prezentă la datorie din prima oră. Avem 45 morți, 102 răniți grav. Pagube incalculabile. Orașul Panciu distrus total. Focșanii 70 %. Locuințe inutilizabile. Aproape toate clădirile publice interzise accesului. Școlile închise până la noi dispoziții*”¹⁷.

La 15 noiembrie 1940, Primăria Orașului Focșani a mulțumit Garnizoanei Focșani pentru că „*v-ați pus la dispoziția noastră din primul moment al nenorocirii ce a lovit orașul Focșani, punându-ne la dispoziție nu numai sfaturile, dar efectiv, prin trupele pe cari le-ați scos și pus la dispoziția noastră. Ați ajutat, alături de armata Germană, mai bogată în tehnicieni decât noi, la restabilirea luminei electrice publice și la consolidarea provizorie a uzinei, ne-ați pus la dispoziție mâna de lucru și căruțe pentru despotmolirea căilor publice*”¹⁸.

Aceleași cuvinte de mulțumire au fost transmise de către primarul Focșanilor comandantului Regimentului 66 Infanterie, precum și tuturor ofițerilor, subofițerilor și trupei pentru

¹⁵ „*Timpu*!”, An IV, Nr. 1272, Joi, 19 Noiembrie 1940, p. 1.

¹⁶ Arhivele Naționale Vrancea (în continuare se va cita: A.N.Vn.), fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 9 / 1940, f. 31.

¹⁷ *Ibidem*, f. 30.

¹⁸ A.N.Vn., fond Primăria Orașului Focșani, dosar nr. 119 / 1940, f. 66.

„condoleanțele primite cât și pentru ajutorul efectiv pe care distinșii soldați germani l-au dat populației orașului, din primul moment al dezastrului”¹⁹.

La 20 noiembrie 1940, Minsiterul Afacerilor Interne a informat autoritățile putnene că Marele Stat Major a organizat, pentru județul Putna, un detașament compus din 310 meseriași, care urmau a lucra la refacerea locuințelor și a clădirilor publice distruse de cutremur. *„Acest detașament va sosi în garnizoanele județului cu începere de la 22 Noembrie 1940 și va fi folosit de Dvs. de acord cu Comandamentul garnizoanei, în raport cu urgența lucrărilor de reparații. Meseriașii se vor prezenta în județ cu sculele necesare pentru lucru, haine groase de iarnă și pături, cum și vesela necesară pentru masă. Plata zilelor de lucru, cazarea, hrănirea și controlul oamenilor cad în sarcina Prefecturii și a Comandanților de garnizoană”²⁰.*

O zi mai târziu, la 21 noiembrie 1940, Garnizoana din Focșani a cerut Primăriei Orașului Focșani să solicite detașarea câte unui ofițer de la Regimentele 10 Dorobanți, 11 Artilerie, 28 Infanterie Fortificații și 68 Infanterie, personal necesar pentru încadrarea detașamentului de meseriași organizat de Corpul I Armată, pentru refacerea clădirilor publice și a celor particulare și răspunzător cu disciplina și prezența oamenilor la muncă. Regimentul 10 Dorobanți avea ca sarcini, printre altele, de a asigura hrana muncitorilor, cheltuielile fiind decontate de Prefectura Județului Putna și, împreună cu Primăria Orașului Focșani, asigura cazarea lucrătorilor, precum și repartiția acestora pe șantiere. De asistența medicală a detașamentului se ocupa medicul Garnizoanei²¹.

Pe raza întregului județ Putna au fost mobilizate echipe de pompieri, polițiști, militari, legionari, toți dându-și concursul la salvarea răniților, dărâmarea zidurilor căzute sau la eliberarea căilor de acces.

¹⁹ *Ibidem*, f. 44.

²⁰ A.N.Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 9 / 1940, f. 23.

²¹ Idem, fond Primăria Orașului Focșani, dosar nr. 119 / 1940, f. 208.

La 13 noiembrie 1940, Primăria Oraşului Focşani a adus la cunoştinţa Ministerul Afacerilor Interne că Focşanii au suferit pagube incalculabile, „50 % din locuinţe complet distruse, iar parte deteriorate în aşa fel, încât orice reparaţie este cu neputinţă. Vor rămâne în picioare maximum 25 % din clădirile oraşului. Toate şcolile primare şi secundare sunt grav avariate, funcţionarea cursurilor devenind imposibilă. Toate clădirile instituţiilor publice sunt grav deteriorate. Localul Primăriei Focşani este atât de deteriorat încât trebuie recondus. Etajul este complet distrus. Majoritatea bisericilor sunt dărâmate, restul grav avariate. Faţă de această situaţie, Primăria Focşani se găseşte într-un greu impas. Dezastrul suferit se răsfrânge asupra tuturor ramurilor de activitate comunală. Orice încasări de taxe şi venituri, devin cu neputinţă”²². Pentru refacerea Focşanilor, autorităţile aveau nevoie, pentru început, de un ajutor financiar în valoare de minimum 10.000.000 lei, plus fonduri băneşti de la Ministerul Instrucţiunii Publice şi Cultelor, care să fie direcţionate către şcolile şi bisericile avariate, o comisie de arhitecţi care să întocmească planurile de reconstrucţie, echipe de meseriaşi, materiale de construcţie, etc²³.

Ca urmare a haosului provocat de cutremur, Poliţia Oraşului Focşani a restricţionat traficul autohehiculelor prin oraş, circulaţia fiind permisă numai pe anumite artere: Bulevardul Carol, Calea Cuza - Vodă, Bariera Mărăşeşti, strada Ghergheasa şi Bariera Coteşti. Accesul maşinilor spre gară se făcea numai prin străzile Coteşti şi Lascăr Catargiu, iar spre piaţă se putea ajunge prin străzile Nicolae Iorga şi I. G. Ciurea. Şoferii nu aveau voie să depăşească 6 km / oră²⁴.

După marea tragedie din 10 noiembrie 1940, în Judeţul Putna au sosit arhitecţi ai grupului „*Arhitectura*”, din cadrul Corpului Legionar „*Răsleţi*” Bucureşti, pentru a cerceta starea imobilelor publice şi a celor particulare.

O astfel de echipă, formată din arhitecţii legionari Nicolae Romaşcanu, Achil Ionescu, Cornelia Manea, Catinca Stelian şi Traian

²² *Ibidem*, f. 46.

²³ *Ibidem*, f. 46 verso.

²⁴ *Ibidem*, f. 40.

Stănescu, s-a deplasat la Panciu, pentru constata consecințele cutremurului. Din Raportul întocmit de echipa de specialiști, la 12 noiembrie 1940, reieșea că toate construcțiile erau complet distruse, iar din cele rămase în picioare, majoritatea erau în pericol de prăbușire. Doar spre periferia orașului mai existau câteva case cu avarii ușoare. Autoritățile pâncene au evacuat populația din strada Regele Ferdinand și au recuperat obiectele care au mai putut fi scoase dintre ruinele de pe strada Carol, înainte, aici, existând un hotel cu parter și etaj, un cazino, un cinematograf, dar și magazine și locuințe cu parter și etaj. Având în vedere că pe strada Regele Ferdinand locuiau, în mare parte, cetățeni evrei, autoritățile au solicitat ajutorul comunității evreiești pentru adăpostirea familiilor sinistrate. Restul populației pâncene rămasă fără un acoperiș deasupra capului a fost cazată, provizoriu, în satele vecine, acolo, unde casele s-au păstrat mai bine. Pentru a veni în sprijinul răniților și al bolnavilor, s-a improvisat o farmacie, într-o baracă. În Panciu, nu mai puteau rămâne decât câteva familii, a căror imobile era doar fisurate. Era vorba despre casa Anetei Ionescu, a învățătorului Bunea, a lui Ștefan Milea și a lui Virgil Rămureanu, din Calea Cuza - Vodă, proprietatea lui Ion Ciorogam din strada Regele Ferdinand și locuința lui Sergiu Seferovici, din strada Cuvioasa Paraschiva. Pe Bulevardul Regina Elisabeta și în comuna Crucea de Sus au mai rămas în picioare doar câteva case din paiantă, iar în comunele Străoane de Jos și Străoane de Sus mai puteau fi utilizate doar localurile primăriilor²⁵.

Daunele materiale și numărul victimelor înregistrate în zonele urbane au fost sistematizate, într-un Raport întocmit de Poliția Orașului Focșani, la cererea Inspectoratului de Poliție Galați:

Localitate	Numărul morților	Numărul răniților	Numărul caselor distruse și avariate	Evaluarea pagubelor (lei)

²⁵ *Ibidem*, f. 32.

Focșani	22	21	627	110.297.000
Adjud	-	-	18	1.365.000
Mărășești	-	-	51	3.509.000
Panciu	31	141	338	27.801.000
Odobești	-	4	38	7.545.000
TOTAL	53	166	1.072	150.517.000

În Mărășești, aproximativ 80 % din imobilele particulare aveau pereții crăpați ²⁶, cartierul C.F.R. era complet nelocuibil, iar clădirile gării prezentau distrugereri grave ²⁷. La Adjud nu au existat imobile publice dărmate, însă multe dintre ele (Primăria Orașului Adjud, Spitalul „Aurora”, Gimnaziul Industrial, Biserica „Sfântu Dumitru”, Școala Primară de Băieți) aveau nevoie de lucrări de refacere ușoare sau radicale ²⁸.

Raportul întocmit de Regimentul 68 Infanterie Fortificații Panciu, referitor la situația din orașelul cu același nume, ne întărește încă o dată ideea că, aici, s-a produs apocalipsa: *„Majoritatea caselor din Panciu s-au prăbușit, populația fiind îngropată sub dărâmături. Aspectul orașului este jalnic din cauză că toată populația a rămas pe străzi fără nici un adăpost, toate lucrurile și îmbrăcămintea rămânând sub ruine. Am luat imediat măsuri ca efectivul companiei de comandă ce se găsește în Panciu, să asigure ordinea și paza orașului. Până la ora 6 mi au fost scoși decât puțini morți și răniți din populația civilă și numai cadavrele a 2 soldați. Din cauza ruinelor ce acoperă tot orașul, opera de salvare se face cu foarte mare greutate, fapt pentru care am adus și câteva plutoane dela unul din batalioanele de sector. Legăturile telefonice și telegrafice cu celelalte orașe ca și cu batalioanele sunt interzise. Aprovizionarea cu alimente a unităților ca și a populației civile va avea de suferit foarte mult, totul lipsind”*²⁹.

²⁶ A.N.Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 9 / 1941, f. 3.

²⁷ Idem, fond Serviciul Tehnic al Județului Putna, dosar nr. 12 / 1940, f. 230.

²⁸ Ibidem, dosar nr. 13 / 1940, f. 6.

²⁹ A.N.Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 9 / 1940, f. 79.

În perioada imediat următoare producerii marelui seism, autoritățile administrative au comunicat încontinuu cu unitățile militare din județ. Încă „din primul ceas al dezastrului produs de cutremur concursul armatei prin Domnul Colonel Tomaide Comandantul Garnizoanei Focșani ne-a fost de un real folos. Domnia - Sa a ținut veșnic contactul cu noi dându-ne echipe de soldați pentru dărâmarea zidurilor ce amenințau viața cetățenilor, mașini pentru evacuarea răniților și a bagajelor celor ce au rămas fără adăposturi, făină pentru hrana populației, meseriași pentru repararea hoarnelor și a sobelor la spitale, aparate pentru iluminarea spitalelor. În prezent, un detașament de 200 oameni lucrează zilnic la degajarea străzilor”³⁰.

Ca urmare a nenorocirii care a îndoliat județul Putna în toamna anului 1940, la 17 noiembrie 1940, plaiurile putnene au fost vizitate de regele Mihai I, care a împărțit ajutoare sinistraților. „După un popas de o noapte în orașul nostru, astăzi la ora 10 dim., M. S. Regele a descins din vagonul regal însoțit de d. maior Tomescu, adjutant regal, general Ciupercă, comandantul corpului IV armată, g-ral Jac Popescu, g-ral Dobre și col. Faur, primarul orașului. M. S. Regele și suita s-au urcat în automobile și s-au îndreptat spre Panciu. Aci, M. S. Regele a fost primit de d-nii col. Panait și prof. Făcăoaru, precum și de echipa de legionari care a dat concursul la ajutorarea sinistraților. Aci, după vizitarea regiunilor devastate și a schitului Brazi, M. S. Regele a împărțit ajutoare sinistraților. În continuarea vizitei, în drum spre Tecuci, Suveranul s-a oprit la Sascut, spre a vedea stricăciunile făcute de cutremur. La înapoiere, în trecere, Suveranul s-a oprit la prefectură, unde a împărțit ajutoare sinistraților cari erau adunați acolo”³¹.

Prin Decizia nr. 2.301 emisă la 12 noiembrie 1940 de către Președinția Consiliului de Miniștri, autoritățile locale erau autorizate

³⁰ Ibidem, f. 69.

³¹ „Evenimentul”, An II, Nr. 558, Marți, 19 Noiembrie 1940, p. 1.

să rechiziționeze orice imobil rămas în stare bună, pentru a adăposti persoanele evacuate sau birourile instituțiilor dărmate de seism³².

În baza acestei Decizii, s-a hotărât rechiziționarea subsolului și a camerilor disponibile de la parterul imobilului proprietatea profesoarei Popescu - Spineni, din strada Cuza - Vodă, Focșani, pentru a se instala, aici, birourile Mișcării Legionare, Organizația Putna³³.

La 14 noiembrie 1940, conform indicațiilor primite de la Ministerul Lucrărilor Publice, Prefectura Județului Putna a dispus tuturor Serviciilor Tehnice din subordinea Direcției Tehnice de Lucrări Publice și Comunicații să participe la opera de refacere a clădirilor publice afectate de cutremur (îndepărtarea părților ce stăteau să se prăbușească, repararea coșurilor, burlanelor, sobelor, a fisurilor, tencuielilor, tâmplăriei, a instalației electice, efectuarea de consolidări etc.). Pentru coordonarea și îndrumarea acestor lucrări, Ministerul Lucrărilor Publice și Comunicațiilor a numit următorii specialiști: inginer inspector general I. Mihalache și inginer șef D. Atanasiu, pe lângă Ministerul Agriculturii și Domeniilor, inginerii inspectori generali Gh. Roșianu și I. Dumetrescu, pe lângă Ministerul Muncii, Sănătății și Asistenței Sociale, inginer inspector general I. Paciurea și inginer șef C. Țicău, pe lângă Ministerul Educației Naționale, inginer inspector general D. Cambureanu și inginer șef E. Scorușeanu, pe lângă Ministerul Apărării Naționale, inginer șef I. Chițulescu, la Ministerul de Finanțe și inginerul A. Ștefănescu, la Ministerul de Justiție³⁴.

În județul Putna, în afară de Focșani, Mărășești și Panciu, comunele cele mai afectate de cutremur au fost Vidra, Mera, Năruja, Sascut, Nămoloasa, Suraia, Biliești, Ciușlea, Vulturu, Nereju, Reghiu, Câmpuri, Soveja, Tulnici, Nistorești, Diocheți, Mănăstioara, Paltin, Păncești și Vizantea³⁵. La nivelul întregului județ, 48 de clădiri aflate în proprietatea Statului erau propuse, de către autorități, pentru

³² A.N.Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 9 / 1940, f. 45.

³³ *Ibidem*, f. 54.

³⁴ *Ibidem*, f. 106 - 106 verso.

³⁵ *Ibidem*, f. 90.

dărâmare, 24 necesitau reparații radicale și 75 de imobile aveau nevoie de reparații ușoare. Fondurile bănești necesare refacerii clădirilor publice distruse, din zonele menționate anterior, se ridicau la suma de 65.722.000 lei, la care se mai adăugau încă 19.240.000 lei, reprezentând cheltuielile pentru repararea edificiilor publice avariate, din Focșani ³⁶.

La 16 noiembrie 1940, Comunitatea Evreilor din Focșani, din strada Ștefan cel Mare, Nr. 10, reprezentată de Moritz Vogel, a înștiințat Primăria Orașului Focșani despre pagubele suferite de membrii săi în urma cutremurului: „populația evreiască din Județul Putna a suferit pagube materiale enorme, iar multe familii au avut pierderi de vieți omenești, ce face dezastrul de neînchipuit. În preajma iernii, alături de restul populației, Obștea Evreiască are perspective din cele mai negre, neputând face față nevoilor ce ne copleșesc. În afară de suferințele individuale, însăși Comunitatea și-a văzut năruite edificiile sinagogilor și clădirile afectate nevoilor rituale, edificiile școlilor nu vor putea fi utilizate decât după reparațiuni radicale de consolidare; un deviz sumar arată că pentru a repune în funcțiune clădirile Comunității, e nevoie de o sumă urgentă de un milion și jumătate” ³⁷.

La 30 noiembrie 1940, Moritz Vogel s-a adresat și Prefecturii Județului Putna, aducându-i la cunoștință faptul că o parte însemnată a populației evreiești a rămas pe drumuri, lipsită de adăpost și fără posibilitatea de a-și câștiga existența: „Dintre familiile rămase fără posibilitate de existență se pot număra cel puțin 100 cari sunt complectamente lipsite de hrană. La acest număr impresionant de muritori de foame, se mai adaugă și o parte (cel puțin 100 de suflete) dintre evreii refugiați din Panciu cari sunt, din punct de vedere material, în aceeași stare de lipsă cumplită” ³⁸.

Toate școlile primare din Focșani au fost serios avariate, fiind improprii pentru continuarea activității școlare, comunica Primăria

³⁶ Ibidem, f. 336.

³⁷ Ibidem, dosar nr. 8 / 1940, f. 506.

³⁸ Ibidem, dosar nr. 8 / 1940, f. 506. <http://www.muzeulvrancei.ro>

Oraşului Focşani, Prefecturii Judeţului Putna, la 18 noiembrie 1940. Pentru reparaţii, Primăria avea nevoie de aproximativ 300.000 lei, bani necesari achiziţionării materialelor de construcţie şi plăţii muncitorilor ³⁹. În judeţ, situaţia unităţilor de învăţământ se prezenta astfel: 42 de şcoli erau distruse complet, 68 erau avariate parţial şi 70 aveau nevoie de reparaţii uşoare ⁴⁰.

Imobilul „Oficiului Focşani al Asigurărilor Sociale Galaţi” era, de asemenea, „cu totul impropriu oricărui serviciu” ⁴¹, fapt pentru care conducerea instituţiei a solicitat Prefecturii Judeţului Putna, o nouă locaţie pentru instalarea birourilor administrative, a dispensarului medical şi a farmaciei.

Deoarece clădirea Poliţiei Oraşului Focşani prezenta distrugeri importante şi „pentru ca serviciul să nu fie împiedicat, s-au strămutat mai toate serviciile într-o singură cameră, în corpul celui de-al doilea imobil din curtea proprietăţii, dar are nevoie de oarecare reparaţii şi de construirea unei marchize la intrarea în cameră şi de construcţia unei sobe” ⁴².

La 21 noiembrie 1940, conducerea Liceului de Băieţi „Unirea” a solicitat Prefecturii Judeţului Putna să intervină la Marele Stat Major, pentru evacuarea sălii de gimnastică, ocupată de Comandamentul 6 de Lucru, pentru a-i caza, aici, pe elevii bursieri şi pe cei refugiaţi, deoarece internatul liceului fusese distrus de cutremur ⁴³. Tot atunci, Ministerul Afacerilor Interne a informat autorităţile putnene că Direcţia Generală a Căilor Ferate Române a luat toate măsurile pentru restabilirea liniilor ferate afectate de cutremur ⁴⁴.

Clădirile Percepţiei a II - a Focşani, ale Judecătoriaiilor Vidra şi Panciu erau distruse complet, iar localul Judecătoriei de Pace Mixtă Adjud avea pereţii crăpaţi şi faţada dărâmată ⁴⁵.

³⁹ *Ibidem*, dosar nr. 9 / 1940, f. 9.

⁴⁰ *Ibidem*, f. 339 verso.

⁴¹ *Ibidem*, f. 4.

⁴² *Ibidem*, f. 14.

⁴³ *Ibidem*, f. 26.

⁴⁴ *Ibidem*, f. 111.

⁴⁵ *Ibidem*, f. 114, 123, 153 - 154.

Banca Federală Putna „a suferit însemnate stricăciuni, încât are absolută nevoie, de cel puțin pentru o parte din birourile sale, de un alt local”⁴⁶. Pentru a funcționa decent, Banca a solicitat Prefecturii Județului Putna rechiziționarea a patru camere și a curții, proprietatea lui Zindel Blumenfeld, din strada Regina Elisabeta, nr. 39, Focșani⁴⁷.

Ca urmare a ravagiilor făcute de seismul din 10 noiembrie 1940 în Focșani și Panciu, acolo unde spitalele au fost grav afectate și existau foarte mulți răniți, precum și persoane care aveau nevoie de îngrijiri medicale, Ministerul Muncii Sănătății și Ocrotirilor Sociale a aprobat cererea echipei sanitare „Horia”, de a înființa, la Focșani, un spital dermato - veneric. În acest scop, a fost propus pentru rechiziție imobilul industriașului Feldman, din strada Lascăr Catargiu, nr. 12⁴⁸.

Datorită faptului că Orfelinatul „*Principesa Elisabeta*” a suferit distrugerii majore, autoritățile au hotărât să rechiziționeze proprietatea lui Ion Manea, pentru a-i adăposti pe copiii orfani și pe cei lipsiți de adăpost⁴⁹. Situația era similară și la Liceul Industrial de Fete, care „a fost avariat în așa măsură încât, nu mai poate fi folosit pentru cursurile școlare”⁵⁰.

Conform Raportului întocmit, la 13 noiembrie 1940, de arhitecții delegați ai Mișcării Legionare, Dan Ivănescu și Ioan D. Popescu, clădirea Tribunalului Județului Putna putea fi utilizată, în continuare, cu condiția efectuării unor consolidări de ordin general⁵¹.

Unitățile bancare din Focșani rămase cu pagube importante au fost Banca Națională, Banca „*Economia*”, Banca „*Meseriașilor*”, Banca „*Plăinești*”, Banca de Scont, Banca Populară „*Unirea*”⁵².

Foarte multe clădiri publice din Focșani au fost afectate, într-o măsură mai mică sau mai mare, de puternicul cutremur:

⁴⁶ *Ibidem*, f. 191.

⁴⁷ *Ibidem*.

⁴⁸ *Ibidem*, f. 333.

⁴⁹ *Ibidem*, f. 347, 349.

⁵⁰ *Ibidem*, f. 359.

⁵¹ A.N.Vn., fond Primăria Orașului Focșani, dosar nr. 121 / 1940, f. 5.

⁵² *Ibidem*, f. 11 - 11 verso.

Școala de Fete Nr. 2 - nefuncțională, parterul avea fisuri serioase, prezenta tencuieli și tavane căzute.

Ateneul Popular - peretele din spatele scenei era fisurat, fiind pe punctul de a se prăbuși, scena era delasată spre S. - V., podul și acoperișul erau distruse complet, iar țigla era căzută.

Judecătoria Focșani - prezenta pagube minore.

Jandarmeria și Școala de Subofițeri din localitate - au fost evacuate, exteriorul fiind în mare parte dărâmat.

Inspectoratul Silvic - tavanele căzute, tencuieli crăpate, o parte din birouri fiind evacuate.

Casa Învățătorilor - pereții interiori și tavanele erau crăpate și surpate, iar la exterior, frontonul central era dărâmat.

Baia „Aslan” - avea nevoie de reparații la tencuială.

Cercul Militar - în stare relativ bună⁵³.

Primăria Orașului Focșani - parterul se afla în stare bună, putând fi folosite birourile de serviciu, însă etajul se găsea într-o stare precară, fiind evacuat, în mare parte; la exterior, zidurile fațadei dinspre strada Sf. Dumitru erau aplecate și amenințau să cadă, iar podurile și coșurile erau căzute.

Serviciul Sanitar - pereți fisurați, zidul exterior al fațadei laterale stătea să cadă, frontonul de la fațada principală era dărâmat în parte, iar la depozitul de alimente, zidăria prezenta numeroase fisuri.

Liceul de Fete - fisuri la zidărie și la o scară, casa portarului era evacuată, fiind necesare refacerea sobelor și a coșurilor, consolidări la acoperiș și la localul vechi.

Gimnaziul Industrial - cancelaria profesorilor și locuința directorului aveau nevoie de refacerea tiranților și repararea tencuielilor, sala de expoziție avea tencuiala de pe plafon căzută, atelierul de tâmplărie era în stare bună, dar la atelierele de lăcătușerie și tinichigie stâlpii principali erau mișcați; se impunea dărâmarea etajului și așezarea acoperișului pe parte.

Oficiul Poștal - zidurile interioare și cele exterioare erau dislocate și crăpate, sobele stricate și unele birouri au fost evacuate⁵⁴

⁵³ *Ibidem*, f. 16 - 23.

⁵⁴ *Ibidem*, f. 25 - 30.

Școala Primară de Băieți Nr. 2 - evacuată.

Căminul de Ucenici, Școala Primară Izraelită de Fete și Băieți, Ambulatoriul Policlinic - necesitau reparații ușoare.

Internatul Liceului de Fete - corpul vechi a fost evacuat.

Cercul de Recrutare - fisuri la tencuiala plafonului și porțiuni din cornișe erau desprinse.

Hala de Carne - frontoanele riscau să se prăbușească.

Școala Primară de Băieți Nr. 3 - nefuncțională, atât acoperișul, cât și etajul erau compromise total ⁵⁵.

Școala Primară de Fete Nr. 1 - se impunea dărâmarea etajului și consolidarea zidurilor exterioare.

Grădinița de Copii Nr. 2 - zidurile exterioare fisurate și deplasate.

Școala Primară de Băieți Nr. 4 - fisuri verticale la pereții exteriori ⁵⁶.

Templul Coral - întregul imobil reprezenta un pericol public, impunându-se dărâmarea acestuia.

Subinspectoratul Muncii - pereți și tavane crăpate, tencuieli căzute, frontonul surpat, activitatea putându-se desfășura doar în cele două camere care au scăpat de furia pământului.

Poliția Orașului Focșani - era găzduită de două imobile. La prima clădire situația se prezenta astfel: blocuri din fațadă stăteau să cadă, părți din cornișe erau desprinse, etajul a fost evacuat, întrucât avea fisuri multiple, iar la parter existau fisuri în tencuială. Cel de-al doilea imobil era afectat doar la parter, unde se găseau fisuri în tencuială.

Școala Normală - nu putea fi utilizată, decât după efectuarea unor serioase consolidări.

Laboratorul Policlinicii - afectat mai puțin.

Penitenciarul Focșani - pagube importante, se impunea dărâmarea de urgență a corpului de gardă, a pavilionului și a primului etaj al clădirii administrației.

⁵⁵ *Ibidem*, f. 35 - 42.

⁵⁶ *Ibidem*, f. 46 - 49. <http://cimec.ro> / <http://muzeulvrancei.ro>

Spitalul „*Profetul Samoil*” - salonul de bărbați, cel al rezervelor și sala de comunicații au fost evacuate.

Leagănul de Copii- prezenta doar fisuri minore.

Azilul de Bătrâni - cancelaria și salonul de bărbați au fost evacuate, tavanele, coșurile și acoperișul aveau nevoie de reparații, calcanul de la pod era dărâmat, iar la camera de infirmi zidul interior era deplasat spre exterior⁵⁷.

Liceul „*Unirea*” - partea veche a imobilului era complet inutilizabilă, la fel și aripile laterale, casa directorului și internatul. A rămas intactă doar zona recent construită.

Scoala Industrială de Fete - toate clasele și atelierele erau compromise.

Teatrul „*Major Gheorghe Pastia*” - nu mai putea fi deschis publicului larg, decât după efectuarea reparațiilor. Cutremurul a slăbit coșul caloriferului, care s-a prăbușit. În cădere a distrus învelitoarea, a pătruns prin planșeul cabinei de recuzită, provocând deteriorări importante scenei: peretele din spatele scenei era deplasat, amenințând cu prăbușirea.

Spitalul Izraelit - complet distrus.

Scoala Comercială de Băieți - avarii la acoperiș, scări, sala de festivități și la clasele de la etaj.

„*Așezământul Ocrotirea Fetelor*” și Internatul - etajul a fost fisurat, locuința directorului avea un perete deplasat, zidul exterior al atelierului era crăpat, iar zidul de calcan din spatele dormitorului și a sufrageriei trebuia dărâmat.

Biserica „*Domnească*” din Piața Moldovei - fisurată, blocuri de zidărie stăteau să cadă:

Piața Moldovei - tavanul și zidurile prezentau pericol de prăbușire, mare parte din clădire fiind dărâmată. La Magazinul „*Boteș*” o bucată de perete era dărâmată, iar la Drogheria „*Cernătescu*” existau fisuri la zidăria etajului întâi.

Spitalul Militar - frontonul de la intrarea principală era căzut, dormitoarele aveau pereții crăpați, tencuiala era prăbușită.

⁵⁷ *Ibidem*, f. 51 - 53, 56 - 60.

Casa parohială a Parohiei Săpunaru a avut de suferit foarte mult, de pe urma tragicului cutremur⁵⁸.

Arhitecții legionari Dan Iovănescu și Nicolae Romașcanu au vizitat cinematografele din Focșani, cărora le-au inventariat pagubele provocate de seismul din 10 noiembrie 1940. Din constatările făcute la fața locului, cei doi specialiști au concluzionat următoarele: Cinematograful „Aro” era prăbușit, Cinematograful „Lido” nu mai putea fi folosit, fiind necesară refacerea sa, pe cadre de beton armat, Cinematograful „Regal” putea fi utilizat, în continuare, cu condiția dărâării zidului terasei care amenința să cadă peste Restaurantul „Continental”⁵⁹.

Revenind la situația Teatrului „Maier Gheorghe Pastia”, în ambele părți ale cabinelor de sus, ale artiștilor, s-au produs fisuri în zidărie; la casa scărilor dinspre strada Lt. Țanu existau crăpături la legăturile dintre ziduri. Atât în interior, cât și la exterior, începând din pod și continuând cu casa podului de manevră a decorurilor, s-au produs rupturi de zid foarte vizibile și adânci, care au mers până la camera decorurilor și culoarul din fața încăperii administrației⁶⁰. Cutremurul a distrus ornamentele din ghips, în stil baroc, din foaierul parterului, precum și pe cele de la cupola de spectacol. S-au defectat instalațiile electrice, sanitare și canalizarea⁶¹.

Arhitecții legionari, veniți de la București, au cercetat și situația bisericilor din Focșani, constatându-se că doar în cinci dintre ele se mai puteau oficia slujbe religioase, alte cinci erau dărâmate, iar 14 lăcașuri de cult aveau nevoie de consolidări. De asemenea, se impunea dărâmarea a cinci temple evreiești, care erau compromise total⁶². La această statistică se mai adăugau și alte 12 imobile

⁵⁸ *Ibidem*, f. 236, 241, 244 - 245, 247, 249, 251 - 252, 316, 640.

⁵⁹ *Ibidem*, dosar nr. 119 / 1940, f. 60.

⁶⁰ *Ibidem*, f. 11.

⁶¹ *Ibidem*, dosar nr. 117 / 1941, f. 53.

⁶² *Ibidem*, dosar nr. 119 / 1940, f. 86.

aparținând Epitropiei Bisericii Armene, care au suferit pagube importante⁶³

La 13 decembrie 1940, Inspectoratul Școlar Județean Putna a comunicat Serviciului Tehnic Județean Putna un Raport cu situația școlilor afectate din județ, însoțit de un deviz estimativ cu sumele aferente refacerii acestora. Astfel, pentru refacerea a 54 de școli avariate, din care 47 erau din mediul rural și șapte de zona urbană, era nevoie de sumă de 24.500.000 lei și pentru repararea altor 139 de imobile școlare, care prezentau distrugerii mai puțin grave, autorităților le mai trebuia 10.350.000 lei. La nivelul întregului județ Putna se numărau 54 de clădiri școlare distruse complet, 68 afectate parțial, 70 cu pagube ușoare și doar 20 rămase intacte⁶⁴.

O altă statistică întocmită la 7 decembrie 1940 de arhitecții legionari ai grupului „*Arhitectura*”, din cadrul Corpului Legionar „*Răsleți*” București, se referea la imobilele comunității armenesti existente pe raza Focșanilor care au suferit după cutremurul din 10 noiembrie 1940. Era vorba despre imobilul cu etaj din strada Romano, Nr. 18, care trebuia dărâmat, deoarece constituia un pericol pentru populație, imobilul din strada Gregoriană, nr. 6, cu trei camere distruse complet și clădirile din Strada Mare, de la nr. 95, 84, 124, 181 și 82. Imobilul de la nr. 95, care o avea chiriașă pe Frima Leibovici, prezenta fațada deplasată, fisuri oblice periculoase, prăvălia era nelocuibilă și magazia dărâmată, clădirea de la nr 84, unde stătea cu chirie Clara Peltz, avea fisuri minore, prăvălia de la nr. 124 a chiriașului Isidor Horkis era deteriorată total, imobilul de la nr. 181, unde plătea chirie Costică Constantinescu, avea fațada și zidul din spate distruse, tavanele și tencuiala căzute parțial, iar la nr. 82, unde era chiriaș Gheorghe Lădaru, doar zidul din spate era dislocat. Acestora li se mai adăugau trei imobile din strada I. C. Brătianu, unul la nr. 4 care a fost grav afectat, necesitând refacerea zidurilor și două clădiri locuite de preoți de la nr. 1, un local cu 13 apartamente din strada Tapișeri, nr. 1, care mai puteau fi folosite numai după

⁶³ *Ibidem*, dosar nr. 120 / 1940, f. 87.

⁶⁴ A.N.Vn., fond Serviciul Tehnic al Județului Putna, dosar nr. 12 / 1940, f. 325 - 326.

efectuarea unor consolidări și două biserici, una din Strada Cotești, cu probleme la turlă și cea din Cimitirul Armenesc ⁶⁵.

La nivel județean, instituțiile sanitare distruse de cutremur și clasate pentru dărâmare erau Spitalul Panciu, etajul Spitalelor Focșani și Vidra, dispensarele din Bolotești, Păunești și Străoane, „Așezământul Ocrotirea Fetelor” Focșani și Azilul de Bătrâni Focșani. Din rândul acelor care necesitau reparații radicale erau spitalele din Năruja, Câmpineanca, Mărășești, Adjud, Odobești și parterul spitalelor din Focșani și Vidra, iar de reparații mai mici aveau nevoie dispensarele din Bârsești, Vizantea, Mera și Jariștea ⁶⁶.

Furia cutremurului din 10 noiembrie 1940 n-a iertat nici cimitirele și monumentele de eroi. Situația acestora și cuantumul reparațiilor necesare sunt prezentate în tabelul următor:

Denumirea cimitirelor și monumentelor de eroi	Pagube	Cost reparații
Cimitirul de Onoare „Sfântul Mina” Focșani	Nu a suferit nicio pagubă	-
Mausoleul Focșani	Nu a suferit nicio pagubă	-
Cimitirul de Onoare „Poiana lui Frunză”	Locuința parznicului prezenta mici fisuri la îmbinarea pereților cu tavanul din beton armat. Troița de la intrare, din dreapta, din beton armat, a fost dărâmată.	30.000 lei
Cripta din Adjud	Nu a suferit nicio	-

⁶⁵ Idem, fond Primăria Orașului Focșani, dosar nr. 120 / 1940, f. 264 - 265.

⁶⁶ Idem, fond Serviciul Tehnic al Județului Putna, dosar nr. 12 / 1940, f. 347.

	pagubă	
Mausoleul Soveja	Temelia deteriorată, zidăria din piatră dărâmată, zidăria din cărămidă fisurată, coșuri de zid și sobe dărâmate, gardul din zid de piatră deteriorat, geamuri sparte.	80.000 lei
Cimitirul German Soveja	Mare parte din gardul din zidărie de piatră a fost a fost dărâmată.	3.000 lei
Mausoleul Mărășești	Fisuri la cupolă, pe o lungime de 15 m, tencuiala din zona cupolei deteriorată.	75.000 lei
Mausoleul Mărăști	Nu a suferit nicio pagubă	-

Destul de fragile în fața frământării pământului au fost și bisericile, care au suferit pierderi materiale însemnate. Cele mai afectate lăcașuri de cult au fost Biserica „*Sf. Ioan*”, Biserica „*Sf. Mina*”, Focșani, Biserica „*Nașterea Maicii Domnului*”, Biserica „*Ovidenie*”, Biserica „*Sf. Împărați Constantin și Elena*”, Biserica „*Sf. Cruce*”, Biserica „*Sf. Gheorghe*”, Biserica „*Cazaclî*”, Odobești, Biserica „*Cuvioasa Paraschiva*”, Biserica „*Sf. Apostoli*”, Panciu, Biserica „*Adormirea Maicii Domnului*” Mărășești, bisericile din Crucea de Sus, Crucea de Jos, Călieni, Nămoloasa Sat, Petrești, Bătinești, Broșteni, Florești, Jariștea, Mera, Pătești, Țifești, Vărsătura, Diochești, Domnești, Movilița, Străoane de Sus, Satu Nou, Copăcești, Neicu, Cucova, Găuri, Vizantea, Nistorești, Ivăncești, Pădureni,

⁶⁷ *Ibidem*, dosar nr. 13 / 1940, f. 180.

Pufești, Domnești Târg, Ciorani, Movilița, Troțușanu, Cornățel, Păunești, Tichiriș, Negrilești, Colacu, Soveja, Tulnici, Vidra ⁶⁸.

Cutremurul a păgubit 93.816 de putneni, valoarea totală a stricăciunilor ridicându-se la 176.082.000 lei. Prefectura Județului Putna a întocmit, în acest sens, o statistică cu categoriile profesionale, afectate, repartizate zone teritoriale:

Zonă	Agricultori	Meseriași	Industriași	Comercianți	Funcționari	Liber profesioniști	Total	Pagube (lei)
Foc-șani	68	186	62	180	94	37	627	110.297.000
Panciu	81	29	4	38	27	41	220	28.800.000
Adjud	7	5	1	2	-	-	15	1.360.000
Odo-bești	10	-	-	6	3	-	19	3.200.000

⁶⁸ *Ibidem*, f. 430.

Mărășești	15	10	-	5	5	-	35	1.000.000
Plasa Gârlele	12.000	500	1.000	1.000	250	250	15.000	6.500.000
Plasa Mărășești	17.000	1.000	500	700	200	600	20.000	7.800.000
Plasa Troțuș	18.140	500	300	600	160	300	20.000	5.600.000
Plasa Vrancea	10.000	150	300	100	150	200	10.900	3.175.000
Plasa Zăbala	8.000	300	2.000	200	200	300	11.000	4.350.000
Plasa Bili-ești	15.500	100	100	100	100	100	16.000	4.000.000

La 11 noiembrie 1940, Primăria Orașului Focșani a luat inițiativa înființării unui Comitet de Ajutorare a Sinistraților Focșăneni, din care făceau parte primarul Focșanilor (col dr. Constantin Faur), comandantul legionar al județului Putna

⁶⁹ A.N.Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 9 / 1940, f. 388.

(preotul Ștefan Marcu), ajutorul de primar (Octav Atanasiu Pavelescu), secretarul primăriei (Vasile Bădiu), directorul Băncii Naționale (Vasile Ghelasie), un inspector școlar (Diaconu) și un arhitect venit de la București. Sediul Comitetul era amplasat în incinta Primăriei Orașului Focșani, aici fiind așteptați sinistrații pentru a fi înregistrați, în vederea repartizării de ajutoare ⁷⁰.

O zi mai târziu, la 12 noiembrie 1940, Prefectura Județului Putna a pus bazele Comitetului pentru Ajutorarea Sinistraților din județul Putna, membrii săi fiind Petre Gr. Țocu, prefectul județului Putna, col dr. Constantin Faur, primarul Focșanilor, Vasile Ghelasie, directorul Băncii Naționale, ajutorul de primar Octav Atanasiu Pavelescu, subprefectul Octavian Vasiliade, comandantul Mișcării Legionare a județului Putna, preotul Ștefan Marcu, Vasile Bădiu, secretarul Primăriei Orașului Focșani și contabilul Alexandru Nicolau. Ajutoarele distribuite de acest Comitet constau în bani (subvenții primite de la Stat, donații în bani adunate de la instituții publice și persoane particulare), alimente (cartofi de la Suceava, făină de la Ministerul Coordonării, 4.000 de pâini, din care 2.000 pentru pănceni, restul fiind distribuite brutăriilor din județ), materiale de construcție (ciment de la fabricile din Brăila și Cernavodă) etc.⁷¹.

La 14 februarie 1941, la Panciu a luat naștere Comitetul Cetățenesc pentru Refacerea Orașului Panciu, care urma să funcționeze până la finalizarea refacerii orașului, președinte de onoare fiind Mareșalul Ion Antonescu și vicepreședinte de onoare, Aureliu Căpățână, consilier la Înalta Curte de Casație. Aceștia li se adăugau patru membri de drept (prefectul județului Putna care era președintele activ, Adolf Căpățână, vicepreședinte, pretorul plasei Mărășești și primarul orașului Panciu) și nouă sau 10 membri aleși ⁷².

Puternicul cutremur din 10 noiembrie 1940 nu a lăsat indiferente restul statelor europene, care au sprijinit România prin donații în bani, alimente, materiale de construcții etc.

⁷⁰ Idem, fond Primăria Orașului Focșani, dosar nr. 119 / 1940, f. 37.

⁷¹ Idem, fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 9 / 1940, f. 375.

⁷² *Ibidem*.

„D. G. Steltzer, însărcinatul cu afaceri al Germaniei a prezentat d-lui Horia Sima, președinte ad-interim al Consiliului de Miniștri și d-lui Mihail Antonescu, Ministru de Externe ad-interim, anunțând că Führerul Germaniei, d. Adolf Hitler a binevoit să pună la dispoziția guvernului român două sute de mii mărci germane (10 milioane lei) ca un dar personal pentru mărirea fondului de sprijinirea sinistraților, în medicamente și materiale. D. Horia Sima a exprimat în numele guvernului român gratitudinea poporului nostru pentru acest dar cu care Führerul Germaniei participă la durerea celor sinistrați și la opera de refacere a țării”⁷³.

Ministrul Bulgariei la București, S. W. Petroff, a transmis mareșalului Ion Antonescu o scrisoare însoțită de un cec în valoare de 2.000.000 lei, *„reprezentând contribuția guvernului regal al Bulgariei, pentru fondul de ajutorare a sinistraților recentului cutremur din România”⁷⁴.*

Din partea Legației Italiei la București s-au oferit 100.000 lei: *„ Zilele acestea de greu încercare pentru țara noastră am avut satisfacția unor manifestări de simpatie cari ne-au impresionat. Astfel Președinția Consiliului de Miniștri a primit din partea legației Italiei din București o scrisoare, prin care aceasta face cunoscut, că funcționarii legației contribuesc cu 100.000 lei la opera de ajutorare a sinistraților cutremurului din România”⁷⁵*

Un alt exemplu, în acest sens, îl constituie ajutorul, în valoare de 150.000 lei, oferit de Statele Unite ale Americii: *„ D. Franklin Mott Gunther, ministrul Statelor Unite ale Americii la București, a trimis președinției consiliului de miniștri suma de 150.000 lei, cu rugămintea ca ea să fie întrebuințată pentru ajutorarea sinistraților cutremurului din 10 Noembrie crt.”⁷⁶.*

Aceeași destinație au avut-o și cele 12 vagoane cu materiale de construcție sosite din regiunea Ardealului, materialul de construcție fasonat și aranjat pentru baracamente primit de la Crucea Roșie

⁷³ „Capitala”, An V, Nr. 1471, Duminică, 24 Noiembrie 1940, p.1.

⁷⁴ „Timpul”, An IV, Nr. 1304, 16 Decembrie 1940, p. 1.

⁷⁵ „Universul”, An 57, Nr. 317, Duminică, 17 Noiembrie 1940, p. 6.

⁷⁶ A.N.Vn., fond Prefectura județului Putna, dosar nr. 200 / 1943, f. 85.

Germană⁷⁷, cele 100.000 kg de ciment trimise de Guvernul României, la care se adăugau alte 50.000 kg, de la Organizația „*Munca Legionară*”⁷⁸. Cea din urmă a expediat către județul Putna cherestea, ciment, var, cuie, carton asfaltat și alte materiale de construcție, pe care persoanele sărace urmau să le primească gratuit, iar cei cu dare de mână le puteau achiziționa de la negustori, care aveau voie să comercializeze aceste produse la un anumit preț fixat de Prefectura Județului Putna, profitul acestora nedepășind, însă, 10 %⁷⁹. Pentru ajutorarea ținutului sinistat, la sfârșitul lunii ianuarie 1941, Prefectura Județului Târnava Mare a livrat trei vagoane cu var⁸⁰.

În intervalul noiembrie 1940 - ianuarie 1941, în stațiile C.F.R. din județul Putna au staționat 71 de vagoane cu materiale și alimente pentru sinistrați (zahăr, făină, ciment, cartofi, var, cherestea, cuie, sârmă, ovăz, porumb, griș, postav etc.)⁸¹.

Conducerea ziarului „*Bacău*” a donat pentru sinistrați suma de 16.050 lei⁸², Fabrica de zahăr „*Danubiana*” a trimis două vagoane de zahăr cubic⁸³, iar Societatea „*Granimex*” „a luat în examinare fixarea unui ajutor în numerar și alimente, pentru alinarea suferințelor celor loviți de această nenorocire, oferind 20.000 lei în numerar, 2 saci cu fasole, 2 saci cu mazăre și 10 saci goi”⁸⁴. Germania, pe lângă ajutorul financiar pe care l-a oferit României, a ajutat județul Putna cu vaci cu lapte, pânză, opinci și alimente⁸⁵.

La jumătatea lunii noiembrie 1940, Prefectura Județului Putna a transmis cuvinte de mulțumire tuturor celor care au contribuit la ajutorarea sinistraților din județul Putna, precum Virgil Ionescu, din București și D. Prodan, fostul senator care au donat fiecare câte

⁷⁷ Idem, fond Primăria Orașului Focșani, dosar nr. 121 / 1940, f. 11.

⁷⁸ Idem, fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 9 / 1940, f. 190.

⁷⁹ *Ibidem*, f. 362.

⁸⁰ *Ibidem*, f. 133.

⁸¹ *Ibidem*, dosar nr. 9 / 1941, f. 487.

⁸² *Ibidem*, dosar nr. 9 / 1940, f. 5,7.

⁸³ *Ibidem*, f. 16.

⁸⁴ *Ibidem*, f. 11.

⁸⁵ *Ibidem*, f. 268.

5.000 lei ⁸⁶ sau ofițerilor Căminului Militar Sinaia, care au făcut o colectă, în urma căreia s-au strâns 3.500 lei ⁸⁷.

La 29 noiembrie 1940, o comisie formată din subprefectul Octavian Vasiliade, primarul col dr. Constantin Faur, Eliza Luculescu, președintele Crucii Roșii Filiala Focșani, împreună cu delegate ale Prefecturii Județului Putna, a distribuit sinistraților bani din fondul de 100.000 lei primit de la „Crucea Roșie” București. Membrii comisiei au convenit ca ajutoarele bănești să fie cuprinse între 500 și 5.000 lei, în funcție de situația materială și pagubele suferite de fiecare sinistat. În total s-au numărat 45 de persoane care au beneficiat de banii oferiți de „Crucea Roșie” București⁸⁸.

Profesorul Constantin Stoicănescu, comandantul Organizației „Munca Legionară”, a informat Prefectura Județului Putna, la 3 decembrie 1940, că organizația pe care o reprezenta, împreună cu „Crucea Roșie Germană” și „Ajutorul Legionar” au hotărât, de comun acord, să vină în ajutorul populației sinistrate. În acest scop, urma a se înființa în Capitală o Centrală a Ajutorului Sinistraților, care avea în subordine toate subcentralele stabilite în orașele reședință de județ ⁸⁹.

Cu ocazia Crăciunului și Anului nou, Organizația „Ajutorul Legionar” a pus la dispoziția comisiei alcătuită din Vintilă Ștefănescu, avocat, șef al Sectorului Legionar Mărășești, Lazăr Butoi, șeful Garnizoanei Mărășești și Petru A. Ionescu, primarul orașului Mărășești, un fond financiar în valoare de 16.000 lei primit de la „Ajutorul Legionar Garnizoana Mărășești”, destinat ajutorării a 74 de persoane nevoiașе din Mărășești ⁹⁰.

Primăria Orașului Panciu a rezervat din bugetul propriu 100.000 lei, bani care au fost distribuiți, în special, celor cu rude decedate și grav rănite sau păncenilor foarte săraci ⁹¹.

⁸⁶ *Ibidem*, f. 60, 213.

⁸⁷ *Ibidem*, dosar nr. 9 / 1941, f. 528.

⁸⁸ *Ibidem*, dosar nr. 8 / 1941, f. 28 - 29.

⁸⁹ *Ibidem*, dosar nr. 9 / 1940, f. 256.

⁹⁰ *Ibidem*, dosar nr. 8 / 1942, f. 388.

⁹¹ *Ibidem*, f. 435, 439 verso.

După momentul 10 noiembrie 1940, populația sinistrată a județului Putna a fost sprijinită de către Comitetul pentru Ajutorarea Sinistraților cu ajutoare în bani, îmbrăcăminte, alimente sau materiale de construcție, mărturie stând numeroasele Procese - verbale regăsite la Arhivele Naționale Vrancea, fondul Prefecturii Județului Putna ⁹².

În Focșani, au fost organizate, în incinta „Liceului de Fete” și a „Liceului Comercial”, cantine pentru echipele de legionari venite din toate colțurile țării, pentru a lucra în zonele distruse de cutremur. Spre exemplu, în perioada 12 noiembrie 1940 - 15 decembrie 1940, în aceste cantine s-au servit aproximativ 7.500 mese ⁹³.

La 9 decembrie 1940, comandantul tehnic al Organizației „Munca Legionară”, inginerul Alexandru Avram, l-a delegat pe arhitectul Gundel Victor pentru a se deplasa în județul Putna și a lucra împreună cu autoritățile locale și echipele „Crucii Roșii Germane” și cele ale „Ajutorului Legionar” la instalarea cantonamentelor și a instalațiilor Subcentrului de Ajutorare al Sinistraților ⁹⁴.

În decembrie 1940, „Crucea Roșie Germană” a donat pentru județul Putna cinci spitale de campanie, fiecare dotat cu câte 10 camere, care au fost montate de membrii Organizației „Munca Legionară”, coordonați de reprezentantul tehnic al firmei de construcții germane ⁹⁵.

La 15 mai 1942, guvernatorul Transnistriei, Gheorghe Alexianu, ne informează Primăria Orașului Panciu că „ținând cont de gravele stricăciuni pe care le-a suferit orașul în timpul cutremurului din anul 1940, ca și de apelul ce D-voastră ați făcut în vederea reconstruirii orașului, vă aducem la cunoștință că am propus Domnului Mareșal Ion Antonescu, care a binevoit să aprobe, ca Transnistria să contribuie la ajutorarea refacerii cu cantitatea de 10 vagoane de grâu” ⁹⁶. Tot grâul primit din Transnistria urma să fie

⁹² Ibidem, f. 462 - 472.

⁹³ Ibidem, f. 298.

⁹⁴ Ibidem, f. 371.

⁹⁵ Ibidem, f. 123.

⁹⁶ Ibidem, dosar nr. 8 / 1942, f. 298.

transformat în pâine, pentru a fi comercializată către populație, banii rezultați fiind utilizați la reconstrucția orașului Panciu, în special la refacerea edificiilor publice⁹⁷.

După nenorocirea de la sfârșitul toamnei anului 1940, în județul Putna au sosit specialiști, cu scopul de a studia fenomenul.

Prefectura Județului Putna i-a eliberat o autorizație lui N. Al. Rădulescu, conferențiar la Universitatea din București, pentru ca acesta să călătorească „în cuprinsul județului Putna, pentru a face cercetări în legătură cu cutremurul dela 10 Noiembrie și de a fotografia”⁹⁸.

La 12 decembrie 1940, autoritățile putnene au fost înștiințate de către Ministerul Educației Naționale, că în perioada 13 - 16 decembrie județul Putna urma să primească vizita profesorului seismolog german Aug. Sieberg, însoțit de un asistent și trei seismologi români, cu scopul de a întocmi o documentație referitoare la cutremur⁹⁹.

Pentru a aduna cât mai multe informații vis-à-vis de acest subiect, la 7 decembrie 1940, vicedirectorul Observatorului Astronomic București, G. Demetrescu, a transmis Primăriei Orașului Focșani două chestionare,¹⁰⁰ care au fost completate în urma sondajului de opinie efectuat în rândul populației:

„Cine a simțit cutremurul? Toată lumea. A fost spaimă, spaimă mare, panică.

S-a deșteptat cineva din somn? Toată lumea.

S-a putut deosebi felul mișcărilor? Ce fel de mișcări ? Orizontale în urmă, verticale întâi. Tremurături tari, legănări tari. Sguduituri bruște, tari.

Câte rânduri de mișcări s-au simțit? Două.

S-au auzit sgomote subterane? Da, înainte de cutremur.

S-au legănat obiecte atârinate? Da.

S-au mișcat cadre atârinate de pereți, ușoare grele? Da.

⁹⁷ *Ibidem*, f. 383.

⁹⁸ *Ibidem*, dosar nr. 9 / 1940, f. 38.

⁹⁹ *Ibidem*, f. 287.

¹⁰⁰ A.N. Vn., fond Primăria Orașului Focșani, dosar nr. 119 / 1940, f. 151.

S-au trântit uși sau ferestre care se găseau deschise. S-au spart geamuri dela ferestre deschise, închise? Da.

S-au auzit trosnituri de mobile, ușii, ferestre, podele, tavane ? Da.

Au fost mutate din 100 obiecte așezate pe podele, mese, mobile. Obiecte ușoare, grele? Da.

S-au răsturnat asemenea obiecte ușoare, grele? Da.

S-au produs crăpături în tencuieli, crăpături mari? Da.

Au căzut tencuieli de pe pereți, de pe tavane? Da.

S-au produs crăpături în ziduri, crăpături mari? În ziduri solide? Da.

Au căzut coșuri? Da.”¹⁰¹

Conform datelor culese din teren, situația imobilelor publice și particulare din Focșani, se prezenta astfel:

„Din casele solide și bine construite au fost grav dărâmate 10 % au fost parțial dărâmate 25 % au suferit stricăciuni mai mici 60 % au rămas aproape neatinse sau neatinse 5 %

Din casele vechi, slabe și rău construite au fost grav dărâmate 45 % au fost parțial dărâmate 35 % au rămas aproape neatinse sau neatinse 20 %”¹⁰²

La refacerea clădirilor publice și a celor particulare au participat și muncitori repartizați de către primăriile orășenești și comunele, de a căror hrană și plată se ocupau direct angajatorii. Astfel, un muncitor era remunerat cu 200 lei pe zi, bani care se achitau la sediile primăriilor respective¹⁰³.

Primăria Orașului Focșani a transmis adrese către primăriile din Buzău, București, Râmnicu - Sărat, Piatra Neamț, Roman, cu rugămintea de a da dispoziții centrelor de plasare a forței de muncă sau Asigurărilor Sociale din aceste orașe, ca toți meseriașii disponibili (zidari, sobari, lemnari, tinichigii etc.) să fie direcționați spre Focșani

¹⁰¹ *Ibidem*, dosar nr. 120 / 1940, f. 154.

¹⁰² *Ibidem*, f. 152.

¹⁰³ *Ibidem*, dosar nr. 122 / 1940, f. 40.

¹⁰⁴. Ca urmare a unor astfel de solicitări, pe șantierele din județul Putna au lucrat muncitori din diferite zone ale țării, precum Hunedoara, Caraș - Severin, Dolj etc.¹⁰⁵

De asemenea, pe șantierele din Focșani a fost semnalată și prezența elevilor Școlii Politehnice, a căror ședere a fost prelungită de Ministerul Educației Naționale și pe perioada lunii decembrie 1940¹⁰⁶.

Pentru refacerea clădirilor publice autoritățile locale au organizat licitații publice, cu scopul de a desemna antreprenorii, exemplele în acest sens fiind numeroase.

La 17 decembrie 1940, Primăria Orașului Focșani a organizat licitație pentru refacerea Ateneului Popular. Au fost făcute trei oferte din partea lui Ilie Gulie, maistru constructor din Craiova, Costică Mereuță și Nicolae Mărăraș, ambii din Focșani, câștigător fiind antreprenorul din Craiova¹⁰⁷.

Conform Deciziei nr 16.905 / 12 decembrie 1940 eliberată de Primăria Orașului Focșani, licitația pentru repararea imobilului Judecătoriei Focșani a fost câștigată de maistrul zidar focșănean, Nicolae Dumitrescu¹⁰⁸, iar la 20 octombrie 1941, a fost eliberată Decizia nr. 17.548, prin care era numit antreprenorul Dumitru Vasiliu, pentru repararea clădirii Primăriei din Focșani¹⁰⁹.

În decembrie 1940, Serviciul Tehnic al Județului Putna a întocmit devizul estimativ al cheltuielilor necesare reparării daunelor de la Teatrul „*Major Gheorghe Pastia*”, acestea însumând 1.600.000 lei. Însă, din lipsă de fonduri nu s-a putut face nimic până în toamna anului 1941. Atunci, ca urmare a ajutorului financiar primit de la Ministerul Afacerilor Interne, autoritățile locale au decis, ca în prima fază, să se reabiliteze acoperișul și zidurile deteriorate, lucrări care costau aproximativ 320.000 lei¹¹⁰. La 29 octombrie 1941, Primăria Orașului Focșani a adjudecat lucrările antreprenorilor locali Tache

¹⁰⁴ *Ibidem*, dosar nr. 120 / 1940, f. 150.

¹⁰⁵ *Ibidem*, f. 224, 227.

¹⁰⁶ *Ibidem*, f. 120.

¹⁰⁷ *Ibidem*, dosar nr. 135 / 1940, f. 11.

¹⁰⁸ *Ibidem*, f. 23.

¹⁰⁹ *Ibidem*, dosar nr. 118 / 1941, f. 23.

¹¹⁰ *Ibidem*, dosar nr. 117 / 1941, f. 3, 6.

Barbu și Dumitru Vasiliu, care s-au ocupat și de renovarea interioară a Teatrului¹¹¹, dar și de refacerea Cazarmei de Pompieri Focșani¹¹².

Prin Decizia nr. 13.223 din 22 august 1942, lucrările de reparație la hala de carne din Piața Moldovei au fost adjudecate lui Ștefan Manolescu¹¹³.

Pe lista de priorități a autorităților focșănene se regăsea și repararea monumentului defunctului Maior Gherghie Pastia, din Cimitirul Sudic. De asemenea, „*pentru a satisface noile alinieri din cimitir s-a prevăzut mutarea monumentului, care să fie paralel cu aleea*”¹¹⁴. La 4 mai 1943, Primăria Orașului Focșani i-a atribuit lucrarea de refacere a monumentului antreprenorului Nicolae Colios.

La sfârșitul lunii noiembrie 1940, Primăria Orașului Mărășești l-a angajat pe maestrul Rudolf Schoverschi pentru refacerea localului Școlii Primare din Mărășești.¹¹⁵

Iuliu Kroll, șeful Serviciului Tehnic al Județului Putna, a eliberat, la 23 noiembrie 1940, autorizație pentru examinarea clădirilor publice și particulare afectate de cutremur din comunele Băținești, Țifești, Purcelești, Clipicești, Găgești, Bolotești și Făurei, inginerului Mirică Teodor, membru al Societății „*Șantierul Antreprizei Atanasiu și Cernescu*”¹¹⁶.

În baza Deciziei nr. 37 / 31 ianuarie 1942, emisă de Prefectura Județului Putna, precum și în conformitate cu Decretul - Lege nr. 3.861 / 20 noiembrie 1940, care prevedea că administrativele orășenești și comunale erau autorizate să dispună dărâmarea imobilelor degradate, s-a înființat Comisia pentru Constatarea Stării Imobilelor Distruse de Cutremur din Județul Putna. Inițial, Comisia era alcătuită din inginerul Grigore Buliga, șeful Serviciului Drumurilor Naționale, președinte, inginerul Buhnea, directorul

¹¹¹ *Ibidem*, f. 16, 46, 67.

¹¹² *Ibidem*, dosar nr. 110 / 1942, f. 30, 63, 111.

¹¹³ *Ibidem*, dosar nr. 111 / 1942, f. 1, 18, 24, 90.

¹¹⁴ *Ibidem*, dosar nr. 118 / 1942, f. 4, 8, 28, 41.

¹¹⁵ A.N.Vn., fond Serviciul Tehnic al Județului Putna, dosar nr. 12 / 1940, f. 150.

¹¹⁶ *Ibidem*, f. 155.

Întreprinderilor Comunale, inginerul Iosef Jurănescu, șeful Serviciului Tehnic al Județului Putna, Em. Nestor, secretar, impiegat al Serviciului Tehnic al Județului Putna și subinginerul Ioan Fițescu, supleant, funcționar al șeful Serviciului Tehnic Județean. La 22 aprilie 1942, componența Comisiei a fost modificată, ca supleant fiind numit subinginerul Macri de la Serviciul Drumurilor Naționale, iar funcția de secretar a fost ocupată de Vasile Nineanca, picher la Serviciului Tehnic Județean ¹¹⁷.

La Panciu, din ordinul Mareșalului, a fost cantonat un detașament de evrei format din 240 persoane, care să participe la refacerea orașului ruinat de cutremur. Detașamentul era cazat în afara localității, iar alocația de hrană pentru o persoană era de 53,50 lei pe zi ¹¹⁸.

Tot din dispoziția Mareșalului Antonescu, Serviciul Regional al Refacerii Panciu avea obligația de a înființa un atelier pentru confecționarea tâmplăriei folosite la reconstrucția Panciului, a Sovejei, precum și a tuturor zonelor din județ, care au suferit de pe urma puternicului seism ¹¹⁹.

În februarie 1941, comercianții și proprietarii sinistrați din Panciu, stabiliți, acum, în Focșani, au adresat Prefecturii Județului Putna, următoarele rânduri: „s-a distrus totalitatea imobilelor din orașul nostru, am rămas pe drumuri, fără locuințe, cu mobila în marea majoritate distrusă și cu mărfurile sfărmate, împrăștiate. După dezastru, majoritatea dintre noi ne-am stabilit provizoriu în localitate, o parte dintre noi împrăștiindu-se în diferite localități din țară” ¹²⁰. Aceștia solicitau autorităților permisiunea pentru a se reîntoarce în orașelul lor, pentru a aduna din rămășițele caselor lor distruse de cutremur, cu speranța de a le folosi la primăvară, când sperau ei „să ne putem întoarce la vetrele noastre spre a le reface și continua viața așa cum am dus-o” ¹²¹.

¹¹⁷ A.N.Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 8 / 1942, f. 42, 187.

¹¹⁸ *Ibidem*, dosar nr. 200 / 1943, f. 3.

¹¹⁹ *Ibidem*, f. 40.

¹²⁰ *Ibidem*, dosar nr. 8 / 1941, f. 163.

¹²¹ *Ibidem*.

La 2 aprilie 1943, Mareșalul a vizitat județul Putna, în special zonele afectate foarte grav de seism, dar și comuna Soveja, distrusă de incendiul din 2 martie 1943. Însoțit de generalul de Corp de Armată Pantazi, ministrul Apărării Naționale, generalul de Corp de Armată, C. Z. Vasiliu, precum și de reprezentanții administrațiilor locale, prefectul județului, Panaite N. Pavlu, comandantul Legiunii de Jandarmi Putna, lt. col. I. Rădulescu, pretorul plășii Panciu, V. Ionescu și primarul orașului Mărășești, Petre Ionescu, Ion Antonescu a vizitat județul năpăstuit de nenorociri: *„La ora 9,30 la Panciu, unde Domnul Mareșal a vizitat orașul și în urmă la primărie, în asistența autorităților locale și a comisiei de comasare a refăcut aproape complet planul de sistematizare, evitând pe cât posibil expropriările. A ordonat formarea echipelor de meseriași evrei, pentru refacerea orașului. Înființarea atelierelor de lemnărie, cărămidărie și vărărie pentru a avea la îndemână materialul necesar pentru sinistrita care vor să-și refacă casele. La orele 10,30 Domnul Mareșal a plecat spre Soveja însoțit de subsemnatul. În drum am primit diferite și numeroase instrucțiuni de modul de gospodărire a județului. La Soveja a fost întâmpinat de autoritățile locale. După primirea raportului, a conferențiat la primărie cu autoritățile locale și a luat următoarele măsuri: satul Dragosloveni, incendiat, să se refacă în condițiuni cât mai bune, prezentând un aspect cât mai estetic. Să se lărgască strada, să se facă trotuare. Casele să se facă după un anumit model, cu fața la drum. Să se construiască dispensare, baie, centru administrativ, cămin cultural și piața, aprobând planul prezentat în această privință. Să se refacă șoseaua Focșani - Soveja pentru care avem în buget 14.000.000 lei. Să ia ființă un atelier de tâmplărie¹²², să se fabrice var, țiglă și cărămidă în localitate. Să se termine construcția Mănăstirii Soveja, care a fost avariata de cutremur, stranele urmând a se sculpta. Să se întrebuițeze echipe de evrei pentru lucrările necesare. A dispus deconcentrarea pe 2 luni a tuturor concentrațiilor și a tuturor meseriașilor din comună. A dat ordine să se dea lemnărie de la C.A.P.S. Să se dea pânză de la*

¹²² A.N.Vn., fond Primăria Comunei Soveja, dosar nr. 1 / 1943, f. 130.

Armată, lâna de la oile tunse din anul acesta să rămână producătorilor. A mai aprobat ca să se trimită câte un pachet de bumbac pentru fiecare gospodărie. A aprobat două autocamioane ce se vor cumpăra de Sovejeni, să fie scutite de rechiziție. A vizitat Mănăstirea Soveja și Mausoleul, dând ordin să fie reparate. Inspecția terminată la orele 13,30. Domnul Mareșal cu suita s-a întors la Mărășești, unde a luat dejunul în tren”¹²³

De la vizita Mareșalului și până în vara anului 1943, întreaga activitate de refacere a orașului Panciu a fost sintetizată într-un Memoriu de Activitate al Serviciului Special al Refacerii Panciu, condus de arhitectul B. Ivanov, ajutat de arhitecții C. Borcea și Pozzana, inginerul Z. Iyszyk, contabilul C. Petrescu, secretarul V. Borcea, dactilografa M. Mazăre, un șofer și un om de serviciu, toți bugetari, plus încă șase supraveghetori, angajați temporar, pentru lucrările de deblocare. Documentul prevedea că s-a trasat, pe teren, piața noului centru civic, s-au fixat locurile unde urmau a se construi clădirile publice odată cu sosirea detașamentului de evrei (care era dotat cu toate uneltele de muncă, cumpărate de Direcția Generală a Refacerii), la 16 aprilie 1943, s-au început lucrările de dărâmare a imobilelor avariate din străzile Regele Carol I, Regele Ferdinand și bulevardul Apostoleanu, s-au sortat toate materialele și s-au depozitat în stive, pe categorii, pe proprietatea fiecărei familii, tot molozul rezultat fiind încărcat în vagoane. La nivelul întregului oraș au fost montate 1.660 m.l. de linie Decauville, cu 38 de vagoane.. Până în iulie 1943, au fost deblocate 80 de clădiri din centrul Panciului, restul de 30 urmând a se dărâma ulterior. Detașamentul de lucru, format din 247 evrei, s-a preocupat și de curățarea grădinii publice, renovarea localului Primăriei, repararea căruțelor autorităților locale, asanarea unor zone mlăștinoase, efectuarea de reparații la Școala Profesională de Fete, la Poliție, descărcarea pieselor pentru uzina electrică, primite de la Odesa, demolarea localului Școlii Primare din Crucea de Sus, deblocarea Bisericii „Sf. Paraschiva”, pentru a face loc construirii uneia din lemn, precum și de organizarea cantonamentului lor. În afară de acțiunile desfășurate pe teren, Serviciul Special al Refacerii Panciu

¹²³ *Ibidem*, f. 130 verso.

a întocmit planuri, schițe și proiecte pentru locuințele particulare, prăvălii, școlile primare din Soveja, Crucea de Sus și Crucea de Jos, pentru tâmplăria standard necesară locuințelor sovejene, dar și cele pentru uzina electrică. Biserica „Sf. Paraschiva” și pentru construcțiile tip, ce urmau a fi repartizate expropriaților din Panciu ¹²⁴.

Potrivit datelor prezentate de Serviciul Special al Refacerii Panciu, în perioada iulie - august 1944, datorită evenimentelor de pe scena politică, lucrările de reconstrucție au stagnat, urmând a fi reluate după primirea avizului de la Ministerul Lucrărilor Publice și Comunicațiilor ¹²⁵.

Acest fenomen natural imprevizibil prin consecințele sale distructibile, prin viețile răpite, prin suferințele provocate a căpătat, odată cu scurgerea deceniilor, trăsăturile de moment istoric petrecut în viața locuitorilor județului Vrancea. Uitarea, nedreaptă dar firească prin logica vieții, a lăsat doar o simplă inscripție pe răbojul timpului: **cutremurul din 10 noiembrie 1940**, însă documentul de arhivă ori presa vremii șterg din negura așternută peste adevărul acelor clipe dramatice.

¹²⁴ A.N.Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 198 / 1943, f. 441 - 443.

¹²⁵ *Ibidem*, dosar nr. 77 / 1944, f. 279.